

Jaarverslag 2019

- Bestuursverslag
- Jaarrekening

Bestuursverslag 2019

- **de stichting**

De stichting is 24 mei 2006 opgericht en ingeschreven in de Kamer van Koophandel in Amsterdam met KVK 34249109.

Het ANBI nummer / Fiscale nummer (RSIN) van de stichting is 815868248.

- **de doelstelling, missie en visie**

De stichting heeft ten doel: bevorderen dat Amsterdam de stad van Spinoza wordt, Spinoza als Boegbeeld van Amsterdam, ontwikkelen van een levend spinozisme en verbreiden van de kennis van Spinoza's wijsbegeerte en bevorderen van onderwijs in de filosofie van Spinoza.

- **de belangrijkste risico's en onzekerheden**

In 2020 hebben de maatregelen i.v.m. het Corona virus geleid tot het afbreken van de tweede helft van de cursuscyclus 2019-2020. Deze bijeenkomsten zullen worden ingehaald. Op dit moment wordt een planning gemaakt en nagedacht over cursus geven conform RIVM richtlijnen. Veel cursusdeelnemers behoren tot een verhoogde risicogroep. Er valt op dit moment niets te zeggen over de gevolgen van de Corona maatregelen voor de jaarlijkse Spinozadag op 22 november 2020. Er is mogelijk een risico op minder deelnemers dan afgelopen jaren.

- **de doelrealisatie**

- **Cursussen en studiegroepen**

De Amsterdamse Spinoza Kring organiseert elk jaar een cursuscyclus met introductiecursussen, studiegroepen en lezingen. De cyclus loopt van september lopend jaar tot en met juni opvolgende jaar.

- De docenten en begeleiders zijn: Karianne Marx, Anne Woodward, Jeroen Bartels en Henri Krop. Voor een introductie van de docenten en begeleiders verwijzen wij naar onze website.
- Voor de cyclus 2018-2019 zijn in 2019 vier introductiecursussen met totaal 40 deelnemers en zeven studiegroepen met totaal 82 deelnemers gegeven.

- Voor de cyclus 2019-2020 zijn in 2019 vier introductiecursussen met totaal tussen 32 tot 36 deelnemers en 9 studiegroepen met totaal 87 deelnemers gegeven.
- **Lezingen**
 - Op 7 mei 2019 hield de ASK een publiek toegankelijke avond met lezing van o.m. Steven Nadler in de Forumzaal in de OBA. En op 25 juni een afsluiting van het cursusjaar 2018-2019 met lezing van Henri Krop.
 - Er zijn plannen gemaakt en sprekers georganiseerd voor een lezing in 2020 ten behoeve van 'Maand van de filosofie/Het uur van de waarheid'. De Maand van de Filosofie is door Corona maatregelen verplaatst van april naar september 2020.
- **Een plek voor Spinoza in de OBA**
 - De Amsterdamse Spinoza Kring is indertijd (januari 2017) enthousiast ingegaan op de uitnodiging van Martin Berendse, directeur Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) om mee te werken aan de uitvoering van een plan om Spinoza 'een prominente plek' te geven in OBA Oosterdok. Dit plan is voor de OBA onderdeel van een groter plan voor vernieuwing van OBA Oosterdok. De bibliotheek is in de laatste 10 jaar veranderd van een leeszaal met boeken en kranten naar een plek om te studeren, te werken aan teksten, te lezen, te ontmoeten en te leren in studiegroepen en in lezingen.
 - Voor het faciliteren van deze veranderingen zijn in het gebouw nieuwe indelingen en nieuwe voorzieningen aangebracht: studieruimten, Huis van alle talen, plekken met een kenbaar thema en collectie, zoals de Amsterdam collectie, de Descartes collectie. Plekken voor uitwisseling van verhalen en culturen.
 - In deze vernieuwing past een herkenbare plek/collectie voor het gedachtegoed van Spinoza, en de daarmee verband houdende historische verhalen en ontwikkelingen over vrijheid in Amsterdam.
 - De ASK heeft dit voorstel direct omarmd. Het bood een kans om een fysieke plek voor Spinoza in Amsterdam te verkrijgen.
 - In 2019 is er door de ASK in samenspraak met de OBA, Henri Krop, Eliane Beyer /Joseph Plateau Grafisch Ontwerpers en Michiel van Lith /het Firmament nagedacht over de inrichting van deze plek in de OBA.
 - Motto is daarbij 'Spinoza, Handtekening van Amsterdam'.
 - De begrippen – VRIJHEID — TOLERANTIE — DEMOCRATIE — zullen in de OBA in het licht van Spinoza onder de aandacht worden gebracht. Ook achtergrond informatie (Spinoza's levensloop, Spinoza's werken, Spinoza's Amsterdam, Spinoza's Actualiteit) worden gepresenteerd.
 - Voor het OBA publiek zal er een leeshoek ingericht worden op de derde verdieping waar een eerste kennismaking met Spinoza en zijn gedachtegoed plaats kan vinden.
 - Er is een begin gemaakt met een kleine verzameling (niet uitleenbare) boeken van en over Spinoza.

- Om de Amsterdamse Spinoza Kring alvast zichtbaarder te maken voor een breder publiek zijn de studiegroepen van de ASK verplaatst van het Pinto huis naar de OBA.
- **Samenwerking**
 - De mankracht van de ASK is beperkt. Om meer dynamiek te genereren zal er, naast financiële ondersteuning, gezocht moeten worden naar mogelijke samenwerking met andere organisaties en naar vrijwilligers. Te denken valt naast bestaande samenwerking met Paradiso (ivm met de jaarlijkse Spinozadag) aan het Voortgezet onderwijs, UvA, Embassy of the Free Mind, Vereniging Spinozahuis, Stadsarchief, HOVO, Humanistisch Verbond, AT5, Gemeente Amsterdam, Amsterdam museum, Gilde Amsterdam.

○ **Spinozadag 2019:**

Op zondag 24 november 2019 is in de Grote zaal van Paradiso in Amsterdam voor de 12e keer de jaarlijkse Spinozadag gehouden. Met als titel '#Spinoza, het verlichtingsideaal in digitale tijden'.

De dag werd bijgewoond door 249 betalende deelnemers plus daarnaast ongeveer 30 gasten, bestuursleden en vrijwilligers.

Na een welkomstwoord door Peter van Loon -voorzitter van de Amsterdamse Spinoza Kring- heeft Daan Roovers (1970) -Denker des Vaderlands en docent aan de Universiteit van Amsterdam- het openingswoord gevoerd met als titel 'Een publiek gesprek in private handen': over het grootste debat over de vrijheid van meningsuiting sinds Spinoza. Zij was tevens dagvoorzitter.

Vervolgens heeft prof. mr. Egbert Dommering (1943) -emeritus hoogleraar informatierecht aan de Universiteit van Amsterdam- gesproken over Spinoza en het internet: tussen 'libertas philosophandi' en het 'ultimi barbarorum'.

Daarna heeft Marleen Stikker (1962) -directeur van Waag, technologie & society, een onderzoeksinstituut voor creatieve technologie en sociale innovatie, dat ze in 1994 heeft opgericht- gesproken over 'Het menselijk en technologisch falen'.

Na de pauze is vervolgd met een lezing door Ingmar Vroomen (1978) -historicus, gepromoveerd aan de Erasmus Universiteit op pamfletten in de 17de eeuwse Nederlandse Republiek, verbonden aan het Huygens Instituut voor Nederlandse geschiedenis- over Gulden Legendes, Hollandse Praatjes en Witte Duivels: discussiecultuur en pamflettenstrijd in de Nederlandse 17e eeuw.

Tot slot zijn de sprekers met elkaar in debat gegaan onder leiding van Daan Roovers en heeft het publiek gelegenheid gekregen vragen te stellen. De middag is opgeluisterd met muziek van Noah Claassen, die met een looping station steeds nieuwe lagen aan haar eigen zang toevoegde.

Van de lezingen zijn videoregistraties gemaakt door Eveline van Dijck / Yoy Media die te zien zijn op de website www.amsterdamespinozakring.nl. Ook zijn foto's gemaakt door Gerard Arninkhof, eveneens te zien op de website.

Achtergrond bij de keuze van het onderwerp:

Zo'n twintig jaar geleden bestond groot optimisme over de grenzeloze mogelijkheden van het internet: eindelijk zou kennis ter beschikking komen van iedereen. Niet langer zouden elites de toegang tot informatie kunnen controleren en manipuleren. Nu lijkt deze utopie in zijn tegendeel te verkeren: niet alleen kan ons hele bestaan gevolgd worden door de grote bedrijven in Silicon Valley, ook ondermijnen politici door middel van 'fake news' en het sturen van onze emoties onze rechtsorde en vrijheid.

Al eerder werd de samenleving geconfronteerd met de mogelijkheden en gevaren van nieuwe massamedia: in de 17de eeuw goedkope boeken en het pamflet of vlugschrift. Zo was de moord op de gebroeders De Witt het gevolg van een zorgvuldig georkestreerde 'mediacampagne'. Dit jaar is het 350 geleden dat Spinoza's vriend Adriaan Koerbagh de dood vond door dwangarbeid. Door het stadsbestuur veroordeeld omdat hij met de publicatie van *Een licht schijnende in duistere plaatsen* de vrijheid van meningsuiting had opgeëist. Hij vond dat alle burgers de middelen moesten hebben om zelf te oordelen en publiceerde woordenboeken om de wetenschap niet langer het privilege te laten zijn van de Latijn lezende elite. Dit streven naar volksverlichting werd al eerder ingezet met de wiskundige Simon Stevin en de jurist Hugo de Groot.

Hoewel Spinoza in het *Theologisch-Politek Traktaat* het belang van de vrijheid van meningsuiting en uitwisseling van gedachten hartstochtelijk verdedigde, is hij minder optimistisch dan zijn vrienden over de mogelijkheden van democratisering van de samenleving door de simpele verspreiding van kennis.

Tijdens deze Spinozadag werd de vraag gesteld in hoeverre het debat dat Spinoza met zijn vrienden over de mogelijkheden en gevaren van volksverlichting voerde in deze digitale tijden weer relevant is.

o **Vrienden van Spinoza**

- De Vrienden van Spinoza is een initiatief van de Stichting Amsterdamse Spinoza Kring. Eind 2018 is het idee ontstaan om geïnteresseerden de mogelijkheid te geven zich voor een bedrag per jaar meer aan de ASK te binden. De morele en financiële steun van de vrienden is heel belangrijk voor de ASK.
- In ruil daarvoor worden er activiteiten georganiseerd die exclusief zijn voor de Vrienden of waarbij zij voorrang krijgen bij inschrijving.
- Door deze financiële bijdrage is de ASK nog meer in staat het gedachtegoed van Spinoza dichterbij de mensen te brengen en in het bijzonder Amsterdam te promoten als stad van Spinoza.
- Na de introductie, nu ruim een jaar geleden, hebben we veel Vrienden van de Amsterdamse Spinoza Kring mogen verwelkomen. En er komen nog steeds nieuwe vrienden bij.

- In mei 2019 hadden we volle zaal in de OBA (forumzaal) toen Steven Nadler een boeiende lezing gaf en enkele sprekers informatie gaven over filosofische wandelingen in Amsterdam.
 - Dit is de opmaat voor 2020, waarin we na de Corona crisis de activiteiten weer zullen oppakken. Op het programma staan lezingen in samenwerking met de OBA, wandelingen in Amsterdam met een filosoof en mogelijk een excursie naar Den Haag, het Spinozahuis.
 - Eind 2019 telden we 90 Vrienden.
- **het financieel beleid**
 - De Spinozadag wordt in samenwerking met Paradiso georganiseerd, waarbij Paradiso een belangrijk deel van de zaalkosten draagt. Het bestuur meent dat deze jaarlijks terugkerende dag een enorme promotiewaarde heeft voor de stichting en haar doelstellingen. In 2019 is de organisatie van de 12^e Spinoza dag met een klein negatief resultaat geëindigd.
 - Cursussen en studiegroepen worden met een kleine opslag georganiseerd: dit om de administratiekosten van de cursussen, de website van de stichting, etc te dekken.
 - Bestemmingsreserve: op 20 september 2015 ontvingen de Amsterdamse Spinoza kring en de landelijke Spinoza Vereniging gezamenlijk de Hermanus van Tongeren Prijs vanwege de Orde van Vrijmetselaren te Amsterdam. De prijs werd uitgereikt door Eberhard van der Laan, de toenmalige burgemeester van Amsterdam.

De grondslag voor deze prijs, de verbindende broederschap tussen mensen, is ook voor de Amsterdamse Spinoza Kring een belangrijke basis voor haar activiteiten in Amsterdam, vooral voor het streven naar de realisatie van een Spinoza Kenniscentrum waarmee vrije ideeën verbonden kunnen worden.

In 2016 en 2017 hebben wij de helft van het prijzengeld (€ 2500,00) besteed aan een gehele vernieuwing van onze website.

Het restant zal aan in- of externe projecten besteed worden in de geest van de grondslag van de Hermanus van Tongeren Prijs. Het bestuur van de stichting neemt het besluit hierover.

- Het bestuur meent dat een continuïteitsreserve van € 17.500 aangehouden dient te worden. Zijnde ongeveer de totale kosten van één jaar.
- **de governance**
 - De Amsterdamse Spinozakring is een stichting met een bestuur dat volledige bevoegdheid heeft.
 - **de communicatie met belanghebbenden**
 - Via de website, jaarverslag op de website, kanalen van derden (o.a. OBA, Paradiso), een nieuwsbrief en via specifiek aan de Vrienden van de Amsterdamse Spinozakring communiceert de stichting met belanghebbenden.
 - **de verwachte gang van zaken.**

- Met de pakkende zin 'Amsterdam, Maak Plaats Voor Spinoza!' heeft de ASK op 17 april 2016 een voorstel ingediend voor een Spinoza Centrum in het Stadhuis. (begane grond, zijde Waterlooplein). De aanleiding daarvoor was een door de Gemeente Amsterdam opgezette 'pitch' met de titel 'Gemaakt in Amsterdam/ Het stadhuis verbouwt' i.v.m. de op handen zijnde verbouwing van het Stadhuis. Gevraagd werd om ideeën en nieuwe invulling voor gebruik van de begane grond.
Naast de inzending van de ASK (Spinoza kennis/informatie plek in het hart van de democratie, waar het stadsbestuur zetelt) leverde dat veel mooie plannen op. In 2017 bleek de gemeente echter niet verder te willen met de ingebrachte ideeën.
- In januari 2017 lanceerde de OBA het idee om een Spinoza centrum in de OBA te vestigen en nodigde de ASK uit daaraan bij te dragen.
- In juni 2016 werd contact gelegd met de Bibliotheca Philosophica Hermetica, nu gevestigd in het museum Embassy of the free mind, Keizergracht 123. De ASK en het museum Embassy of the free mind denken na over mogelijke samenwerking/uitwisseling (op projectbasis) want zijn van mening dat zij elkaar kunnen versterken. In het beleidsplan 2018-2020 van de Embassy valt te lezen dat naast andere vrijheidsdenkers die daar onder de aandacht zullen worden gebracht ook Spinoza niet mag ontbreken (Embassy of the Free Mind, Pagina 15 van JAARVERSLAG 2017 en BELEIDSPLAN 2018-2020).
- In 2020 verwacht het bestuur een volgende stap te zetten in de samenwerking met de OBA voor een plek waar permanent aandacht zal worden gevraagd voor Spinoza.
- De jaarlijkse Spinozadag is gepland op 22 november 2020.
- Een nieuwe cursuscycclus 2020-2021 wordt opgezet, zo nodig met inachtneming van RIVM richtlijnen.
- Vrienden van Spinoza: zie verslag Vrienden onder 'doelrealisatie'.